

CUPRINS

<i>O mărturie de credință a unui artist de excepție,</i>	
Adrian Cioroianu.....	3
<i>Cuvânt către cititori</i>	5
Mănunchiul de trestii	9
Hotarul furtunilor.....	14
Trunchiul retezat.....	19
Ultima săgeată	23
Capul de bour	28
Condeiele lui Vodă.....	33
Hrisovul de căpitan.....	37
Dreptatea lui Țepeș.....	42
Stejarul.....	47
Lacrima mamei.....	52
Aprodul Purice.....	57
Vom fi iarăși ce-am fost	62
Îi vom număra în luptă	66
Lovitura de lance.....	71
Ultima noapte	75
Când era Horea împărat.....	79
Cămașa morții.....	84
Gustarea de amiază.....	89
Rușinea lui Moș Ion Roată	93
Asta-i muzica ce-mi place.....	97
Flăcăi, tot înainte!	101
Cătălina.....	106
Pâinea și sarea neamului românesc.....	110
Clipa de istorie.....	115
<i>De la legendă la istorie</i>	121

DREPTATEA LUI ȚEPEȘ

....Atunci neguțătorul se înapoie la domn și îi spuse:

— *Stăpâne, am aflat toți banii, însă cu un galben mai mult.*

În acel moment fu adus și hoțul. Atunci Țepeș spuse neguțătorului:

— *Du-te în pace! Dacă nu mi-ai fi mărturisit galbenul cel de prisos, aș fi poruncit să te puie și pe tine împreună cu acest hoț în țeapă. Așa se purta Țepeș cu supușii săi, cei credincioși și cei necredincioși..."*

Povestire medievală despre Vlad Țepeș

Chervanele¹¹ cu mărfuri se înșiriau pe drumul bătătorit al Târgoviștei, scoțând nori mari de praf. Pe laturi și în spatele convoiului călăreau oșteni înarmați. În frunte, călări pe doi cai arăbești, mergeau cei doi neguțători. Cel din stânga, mai pântecos, cu obrajii rumeni, acoperiți de o barbă roșcovană, îmbrăcat în haine bogate din postav cafeniu, era pan Liubomirski din Cracovia. Celălalt, înalt și uscat, cu obrazul ras și brăzdat de riduri, îmbrăcat în catifea verzuie, după moda italienească, era messer¹² Giacomo din Padova.

— Se pare că Dumnezeu ne dă un an bun! spuse pan Liubomirski, privind dealurile înverzite de timpuriu în acel început de primăvară al anului 1460.

— Voi zice că e un an bun doar după ce mă voi întoarce teafăr în cetatea Padovei și îmi voi fi terminat negoțul, răspunse messer Giacomo.

— Ți-e teamă de ceva, iubite prietene? se miră pan Liubomirski. Văd de altfel că ți-ai tocmit și o ceată de oșteni înarmați, care cred că te costă o avere.

¹¹ chervane — căruțe mari cu coviltir, folosite odinioară la transportul mărfurilor

¹² messer — domn, stăpân

— Parcă dumneata n-ai auzit, cinstite pane, că în țara Valahiei umblă hoții și tâlharii ca la ei acasă! Nici nu știi dacă oștenii tocmiți sunt de ajuns pentru a mă păzi de răufăcători.

— Ha, ha, ha! râse cu glas gros pan Liubomirski. Se vede treaba, iubite prietene, că n-ai mai fost de mult în Valahia. Tu n-ai auzit că de patru ani la cârma țării se află Vlad-Vodă, care a stârpit hoția și tâlhăria din rădăcină?

— Am auzit ceva despre un domn despre a cărui cruzime și asprime s-a vorbit până departe. De altfel, are și un nume de diavol: Dracula sau Drăculea!

— Oamenii îi spun Dracula pentru că pe tată-său îl chema Vlad Dracul. Vlad Dracul a fost strașnic voievod în Țara Românească, iar împăratul Sigismund, de care îi fi auzit, îl ridicase cavaler al ordinului Dragonului. Oamenii din popor i-au zis „Dracul” de la „Dragon”, iar pe fiu-său l-au numit „Drăculea”, adică fiul „Dracului”.

— Drac ori dragon, eu am auzit că Vlad-Vodă omoară oamenii ca pe găini. Din te miri ce te poți trezi înfîpt într-o țeapă ca un berbec la frigare.

— E adevărat, messer Giacomo, că Vodă are o asprime cum rar s-a mai auzit. Dar să știi că nu trage în țeapă decât pe hoți, pe răufăcători, pe trădători ori pe criminali. Oamenii cinstiți, cu frica lui Dumnezeu, n-au a se teme de mânia lui Vodă. Să știi că și la noi, în regatul Poloniei, răufăcătorii sunt trași în țeapă. Numai că la Vlad-Voievod trasul în țeapă este pedeapsa de căpetenie. De aceea, localnicii îi zic și Țepeș. Atât de tare i-a îngrozit pe toți cu pedeapsa asta, încât hoții și tâlharii au dispărut cu desăvârșire. Am auzit că Țepeș-Vodă a așezat pe marginea fântânii de la poarta dinspre Câmpulung a Târgoviștei o cană de aur cu care drumetii să bea apă și că nimeni n-a luat-o. Eu n-am văzut cana, dar cred că e adevărat ce am auzit. Se mai zice că poți lăsa o pungă cu galbeni în mijlocul drumului și a doua zi o găsești tot acolo.

— Toate acestea sunt vorbe, cinstite pane, nu sunt lucruri trăite ori văzute de ochii domniei-tale!

— Atunci să-ți mai zic una, văzută chiar de ochii mei, iubite prietene! Anul trecut mă aflam la Târgoviște pentru negoțul meu. Se lăsase seara în târg, când l-am întâlnit pe messer Antonio din Florența, pe care îl cunoști și domnia ta. Era tare îngrijorat că nu avea unde să-și strângă și să-și pună la adăpost toate mărfurile sale întinse pe tarabe. Cum eu îl cunoscusem mai de mult pe Vodă, l-am ajutat pe messer Antonio să pătrundă în palatul domnesc și să se înfățișeze înaintea Voievodului. Eram împreună când Antonio s-a înclinat cu plecăciune în fața lui Vlad-Vodă și l-a rugat cu lacrimi în ochi să-i dea o ceată de oșteni pentru a-i păzi peste noapte mărfurile, spunând

că plătește oricât. Știi ce a făcut Voievodul? Mai întâi s-a încruntat, apoi i-a spus lui Antonio să-și lase toată marfa desfăcută în târg, fără nicio pază, până a doua zi. Pe noi ne-a invitat să rămânem peste noapte în palatul domnesc. Antonio s-a îngălbenit la față auzind porunca lui Vodă, dar Măria Sa l-a liniștit, spunându-i că-i va întoarce îndoit tot ce-i va lipsi a doua zi. Am împărțit odaia cu Antonio în acea noapte. Eu am dormit, dar Antonio n-a închis un ochi, gândindu-se cu spaimă la averea lui lăsată în stradă. A doua zi, dis-de-dimineată, ne-am repezit amândoi într-un suflet la târg. Toate se aflau la locul lor, nu lipsea nici măcar o mărgică sau un capăt de ață. Acestea nu-s vorbe de șagă, ci fapte trăite de mine.

Messer Giacomo a făcut ochii mari și nu a mai zis nimic. Spre seară, ajungând la Târgoviște, convoiul s-a oprit la hanul lui Dobromir, din târgul cetății. Chervanele au fost trase în curtea cea mare a hanului, caii au fost duși la grajduri, oștenii au primit câte un galben ca să bea în sănătatea stăpânului, iar cei doi cinstiți neguțatori, după ce s-au ospătat, au urcat în odăile lor pentru noapte. A doua zi, după ce au scos pungile și au plătit cuviincios hangiului, au plecat amândoi la târg. Piața era înțesată de lume. Deodată, pe când se aflau în mulțime, pan Liubomirski duse mâna la buzunar și păli.

— Mi-a dispărut punga cu galbeni! îngăimă el.

— Ha ha ha! râse de astă dată messer Giacomo. Cum rămâne, cinstite pane, cu istoria de ieri, cu punga din praful drumului și cu celelalte pe care mi le-ai povestit?

— Așa ceva nu e cu puțință! spuse cu uimire pan Liubomirski. Să mergem îndată la palatul domnesc. Șeful străjilor mă cunoaște. Trebuie să intrăm la Vodă! Și, croindu-și loc prin mulțime, cei doi prieteni o luară întins spre palatul domnesc. Nu le fu greu să pătrundă, căci șeful străjii, cunoștință veche, îi lăsă să intre, ba chiar le puse o vorbă bună la cancelaria domnească, pentru a fi primiți mai repede de domn. În mai puțin de o oră, pan Liubomirski se afla în fața lui Vodă. Vlad-Voievod era așezat pe tronul domnesc cu spătar înalt, ce avea încrustat deasupra un vultur cu crucea în cioc. Era un bărbat în floarea vârstei, voinic, cu plete lungi, negre, căzând în inele pe umeri. Ochii mari și negri aveau o căutătură care parcă te străpungea. Mustața lungă și răsucită îi acoperea jumătate din gura cu buze groase și bine conturate. Veșmântul bogat din catifea vișinie era brodat în fir de aur, iar cușma de pe creștet era bătută în nestemate.

Înclinându-se până la pământ, pan Liubomirski și-a istorisit pățania. Grozav s-a încruntat domnul auzind cele întâmplate. Cu un gest scurt l-a chemat la el pe starostele târgului.

LACRIMĂ MAMEI

„Ștefan-Vodă cel Bun, bătându-l turcii la Războieni, au mărșu să intre în Cetatea Neamțului. Și fiind mumă-sa în cetate, nu l-a lăsat să intre și i-au dzis că paserea în cuibul său nu piere. Ci să se ducă în sus, să strângă oaste, că izbânda va fi a lui. Și așe pe cuvântul mâne-sa, s-au dus în sus și au strânsu oaste.”

„O samă de cuvinte” — Ion Neculce — cronicar moldovean (1672-1745)

Toaca paraclisului din partea de răsărit a zidului cetății Neamțului bătu rar de câteva ori, vestind miezul nopții. Era o noapte de vară cu lună plină, din anul 1476. Pe metereze se auzea pasul străjilor. În iatacul domnesc al cetății pâlpâiau câteva lumânări într-un sfeșnic de argint. O femeie stătea îngenuncheată, cu capul plecat și mâinile împreunate, în fața unei icoane a Maicii Domnului. Lacrimi mari i se scurgeau pe obraji, în timp ce buzele murmurau fără glas o rugăciune. Era Maria de Mangop, doamna Moldovei și soața lui Ștefan-Voievod. În spatele ei se ivi, cu pași neauziți, o altă femeie, mai în vârstă, care o prinse cu blândețe de umeri.

— Curaj, fata mea! îi șopti la ureche nou-venita. Măria sa are nevoie mai mult de gândul nostru bun, de încredere și speranță, decât de lacrimile noastre.

— Știu, maică Oltea! răspuse domnița, întorcând capul, dar teama și jalea sunt mai puternice decât judecata. De mai bine de o lună de zile nu am mai primit nicio veste de la soțul meu. Nu știu dacă e biruitor sau e învins, dacă e teafăr sau rănit. Tăcerea aceasta nu-i semn bun. Poate a fost copleșit de oastea Sultanului sau poate chiar a fost ucis, ferească Domnul!

Valentin Känse